

Beantwoording schriftelijke vragen artikel 47 Reglement van Orde

Kenmerk van de vraag : 25-17
Datum indienen vraag : 17 november 2025
Vraagsteller : Dhr. H.K. Speulman (PvdA) en mevr. T.I. Veenstra (GL)
Portefeuillehouder : Dhr. T.O. Brinkman
Datum akkoord college : 16 december 2025
Zaak- en stuknummer : 2025111712526/25ZG110546

Underwerp

Iconische projecten: laaggeletterdheid terugdringen

Ynlieding

In de Leeuwarder Courant van 13 november 2025 konden we lezen dat er verschillende voorstellen zijn gedaan door partijen in de Provinciale Staten na een oproep door gedeputeerde Eke Folkerts om ideeën voor iconische projecten aan te dragen. Eén van die voorstellen is het terugdringen van laaggeletterdheid in de provincie, welke is aangenomen. De provincie gaat onderzoeken hoe ze dit samen met de gemeenten kan oppakken. We kunnen in hetzelfde artikel lezen: 'We willen geen nieuw beleid, maar een plus op gemeentelijk beleid'.

Onze vragen:

1. Is het college het met ons eens dat laaggeletterdheid ook in onze gemeente een punt van zorg is? En dat laaggeletterdheid (of moeite met de basisvaardigheden) z'n weerslag heeft op andere aspecten van het leven, zoals armoede en evt. schulden, ongezond(er) leven en gevoel van welbevinden?

Antwoord:

Ja het college is het met u eens dat ook in onze gemeente verminderde basisvaardigheden op het gebied van taal en/of rekenen een punt van zorg is en dat dit zijn weerslag heeft op andere aspecten van het leven.

Eind oktober 2025 zijn nieuwe cijfers over laaggeletterdheid en beperkte vaardigheden gepubliceerd op de website www.basisvaardighedeninzicht.nl. De analyse en publicatie van het nieuwe dashboard zijn in opdracht van het ministerie van OCW in 2025 uitgevoerd door het CBS en het [Expertisepunt Basisvaardigheden](#) in samenwerking met [Etil research group](#). Op het dashboard is te zien hoe de groep inwoners met beperkte basisvaardigheden zich verdeelt over vier belangrijke onderwerpen, te weten: de verhouding NT1/NT2, leeftijdscategorieën en de thema's werk en gezin. Landelijk ligt het percentage inwoners met verminderde basisvaardigheden op 22%. In Achtkarspelen ligt dit percentage op 28%. In januari 2026 ontvangt de raad een informerend raadsvoorstel met daarin informatie over en een toelichting op de nieuwe cijfers.

2. Welke projecten/beleidslijnen lopen op dit moment actief in onze gemeente vanuit het beleid laaggeletterdheid en het tegengaan ervan?

Antwoord:

- Cursus "Voel je goed" voor mensen die moeite hebben met taal en/of rekenen én willen werken aan een gezonder gewicht.
- Taalcafé.

- *Digi-Taalhuis in Buitenpost en Surhuisterveen.*
 - *Gezinsaanpak: in samenwerking met scholen organiseren we voor gezinnen in Achtkarspelen een interactieve voorstelling over lezen en leesplezier. Daarnaast verzorgen we Gezinsaanpak-trainingen voor leerkrachten in het basisonderwijs, medewerkers van het consultatiebureau en/of de kinderopvang. Tot slot organiseren we twee gezinsmiddagen, één in Surhuisterveen en één in Buitenpost.*
 - *Trainingen Herkennen & Doorverwijzen van laaggeletterden voor professionals.*
 - *Vervolgtraining gespreksvaardigheden met trainingsacteur voor professionals.*
 - *Voorstel LTRRS voor ouders met kinderen.*
 - *Jaarlijkse deelname aan de week van Lezen en Schrijven, zowel intern binnen de eigen gemeentelijke organisatie als extern in nauwe samenwerking met de Bibliotheken Noord-Fryslân, Stichting Lezen en Schrijven, Kearn en Firda.*
 - *Jaarlijkse pagina tijdens de Week van Lezen en Schrijven in De Feanster met daarin allemaal info over laaggeletterdheid en verminderde basisvaardigheden.*
 - *Flyer "Ik wil leren" verstuurd naar de groep uitkeringsgerechtigden met daarbij een begeleidende brief met daarin een oproep om mensen uit het netwerk te informeren waarvoor de flyer waardevol kan zijn.*
 - *Flyer "Ik wil leren" delen met partners/professionals die contact hebben met de inwoners. Daarnaast liggen ze op zichtbare locaties waar vaak inwoners komen (dorpshuis/sociaal-cultureel centrum) en proberen we ze ook actief te verspreiden bij bijvoorbeeld een consultatiebureau/huisarts (passende bij het type flyer natuurlijk).*
 - *Leesconsulent op het consultatiebureau.*
 - *Boekstart op de kinderopvang.*
 - *De Bibliotheek op School (dBos).*
 - *Aandacht voor het herkennen van laaggeletterdheid op het VO.*
 - *Vervolg op on the edge of 18-event waarbij we jongeren ondersteunen in digi-vaardig 18 worden en wat er op je afkomt, bijvoorbeeld qua regelzaken met de digitale overheid*
 - *Consulent basisvaardigheden die middenin het netwerk van maatschappelijk partners werkt en lokale organisaties bindt aan de lokale aanpak laaggeletterdheid.*
 - *Nieuwe cursus 'In je Kracht'. Dit is net als Voel je goed een cursus in makkelijke taal voor mensen die zich willen oriënteren op hun toekomst en mogelijke vervolgstappen in hun ontwikkeling.*
 - *IDO – Informatiepunt Digitale Overheid. Elke bibliotheek heeft een IDO waar mensen tijdens openingstijden terecht kunnen met vragen over de digitale overheid. Hier helpen we inwoners op weg naar de juiste hulp en informatie.*
 - *Juridisch Spreekuur Buitenpost – voor mensen die vragen hebben over juridische kwesties krijgen gratis advies (heeft ook te maken met één van de vijf basisvaardigheden, mensen die moeite hebben met lezen & schrijven hebben vaak ook moeite met sociaal-juridische vaardigheden).*
 - *Digitaal Spreekuur Buitenpost – inloopsprekuur voor mensen met kleine digitale vragen.*
 - *Les op Maat – één op één hulp door een vrijwilliger bij een wat langere/complexere digi-vraag.*
 - *Veel van deze activiteiten hebben ook een doorverwijsfunctie. Hierbij kunt u denken aan de cursussen Kennismaken met de Computer, Werken met de Digitale Zorg, Werken met de DigiD, maar ook het Digitaal Spreekuur, Les op Maat of het Juridisch Spreekuur. Het is vaak makkelijker om bijvoorbeeld eerst met een digi-vraag te komen dan met een taalvraag.*
 - *Gemeentelijke deelname aan het regio-overleg basisvaardigheden onder leiding van centrumgemeente Leeuwarden. Actuele landelijke ontwikkelingen, (provinciale) beleidsontwikkelingen en gemeentelijke ervaringen worden in dit overleg met elkaar besproken en uitgewisseld.*
3. Is het college bereid om proactief naar de provincie te gaan met voorstellen die een plus zijn op gemeentelijk beleid, zoals aangegeven met het voorstel vanuit de Provinciale Staten? Zo ja, hoe zouden deze plussen eruit kunnen zien? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Het staat niet op de planning om proactief naar de provincie te gaan, aangezien we in onze gemeente al heel veel doen op het gebied van laaggeletterdheid en verminderde basisvaardigheden, samen met de Bibliotheken Noord-Fryslân, Firda, Stichting Lezen en Schrijven en Kearn. Wel willen we in 2026 opnieuw het thema laaggeletterdheid onder de aandacht brengen bij de professionals en inwoners van de gemeente Achtkarspelen. Dit willen we doen met acties door de hele gemeente heen, zodat we de aandacht kunnen vragen voor het thema basisvaardigheden.

4. Is het denkbaar om vraag 3 samen met de Bibliotheken Noord-Fryslân op te pakken richting de provincie, aangezien deze organisatie de nodige kennis en kunde heeft op het gebied van terugdringen van de laaggeletterdheid?

Antwoord:

De gemeente werkt al zeer nauw samen met de Bibliotheken Noord-Fryslân op het gebied van laaggeletterdheid en verminderde basisvaardigheden. Dit is ook terug te zien in alle activiteiten die onder vraag 2 staan opgesomd. De bibliotheek heeft hierin een belangrijke rol samen met de andere partners in het Keten Partner Overleg. Het staat niet op de planning om proactief naar de provincie te gaan met nieuwe voorstellen, aangezien we al heel veel doen rondom dit thema.

5. Kunnen we actief op de hoogte gehouden worden van de mogelijke plussen op gemeentelijk beleid, van de proactieve stap richting de provincie en van het onderzoek dat de provincie richting de gemeenten gaat doen aangaande deze plussen?

Antwoord:

Wanneer zich nieuwe (beleids)ontwikkelingen voordoen op het gebied van laaggeletterdheid of verminderde basisvaardigheden in onze gemeente, dan wordt de gemeenteraad hierover geïnformeerd. In ieder geval ontvangt de gemeenteraad in januari 2026 een informerend raadsvoorstel met daarin informatie over en een toelichting op de nieuwe cijfers basisvaardigheden in zicht.

Met vriendelijke groet,
Namens burgemeester en wethouders,

mr. M.P. de Jong
gemeentesecretaris

J.D. de Vries MSc
burgemeester